

แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ศูนย์ศึกษาไทดำบ้านน้ำเรือ

ประวัติความเป็นมาของศูนย์ศึกษาไทดำบ้านน้ำเรือ ได้รับการแต่งตั้งจากศูนย์ศึกษา
ไทดำประเทศไทย ให้จัดตั้งเป็นศูนย์สาขาจังหวัดสุโขทัย เมื่อ วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553
โดยมีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งศูนย์

1. เพื่อฟื้นฟู ส่งเสริม อนุรักษ์และเผยแพร่ วัฒนธรรมประเพณีไทยดำไปทั่วประเทศไทย
2. เพื่ออนุรักษ์สืบสานและเรียนรู้หนังสือภาษาไทยดำให้อ่านออกเขียนได้
3. เพื่ออนุรักษ์สืบสานและเรียนรู้หนังสือภาษาไทยดำแล้วสอนคนอื่นต่อไป
4. เพื่อศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลและเรียนรู้อนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมต่างๆ ได้แก่ พิธีแปลงขวัญ
พิธีเสนเรือน พิธีกินตอง จนสามารถเป็นหมอและจัด
พิธีการอื่นๆได้

ศูนย์ศึกษาไทดำเป็นสถานที่สำหรับจัดงานสำคัญของหมู่บ้าน โดยเฉพาะในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปีจะมี
การจัดงานสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทยดำ มีการเรียนเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมาเปิดงาน ภายใน
งานจะมีผู้นำและพี่น้องไทดำแต่ละภาคมาร่วมงาน ซึ่งเป็นการพบประพุดคุยรับประทานอาหารร่วมกัน มีการขับ
สายแปง(บทกลอนที่ใช้กล่าวในการต้อนรับผู้มาร่วมงาน) มีกิจกรรมการละเล่นโยนลูกมะกอน (โยนลูกช่วง) มี
กิจกรรมลำแคน มีการบรรเลงเพลงไทรำพัน เพลงเข็งแคน รำแคนอย่าง มีการนำเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบ
อาชีพของชาวไทดำสมัยก่อนมาจัดแสดงให้คนรุ่นหลังได้รู้จัก ผู้ร่วมงานจะแต่งกายด้วยชุดไทดำทั้งผู้หญิงและผู้ชาย
ซึ่งถือว่าศูนย์ศึกษาไทดำเป็นสถานที่ที่สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของไทยดำ

คณะกรรมการบริหารศูนย์

1. นายจำรอง ทองเชื้อ ประธานกรรมการ
2. นายฉลาม เทียนทอง รองประธานกรรมการ
3. นายพล จิตรคำนึ่ง กรรมการ
4. นายวิเชียร ย้อยรู้รอบ กรรมการ
5. นายเลา ชัยยืนยง กรรมการ
6. นายสมโภชน์ แก้วตากรรมการและเหรัญญิก
7. นายมี ปลาพันธ์ดี กรรมการและเลขา

สมาชิกสมทบ นักเรียนที่เรียนหนังสือไทดำรุ่นแรก ณ โรงเรียนบ้านน้ำเรือ

(วันที่ 25 ตุลาคม – 3 พฤศจิกายน 2553) ร่วมเป็น สมาชิกศูนย์ศึกษา
ไทดำประเทศไทย ทุกคน

กรรมการที่ปรึกษา

1. เจ้าอาวาสวัดน้ำเรือง
2. นายก อบต.ท่าฉนวน
3. นายสุรีย์ ทองคงหาร
4. กำนันตำบลท่าฉนวน
5. อาจารย์ชวลิต อาจารย์ยุติธรรม
6. อาจารย์วิเชียร เชื่อมชิด
7. นายกสมาคมไทดำแห่งประเทศไทย
8. ประธานชมรมไทดำภาคเหนือ (ประเทศไทย)
9. นายอำเภอองไกรลาค
10. วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย
11. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำเรือง
12. ผู้อำนวยการ กศน. องไกรลาค
13. ผู้ใหญ่บ้านในตำบลท่าฉนวนทุกท่าน
14. ประธานกลุ่มแม่บ้าน บ้านน้ำเรือง

ตั้งอยู่ตรงข้ามกับโรงเรียนบ้านน้ำเรือง อยู่หมู่ที่ 5 ตำบลท่าฉนวน อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอองไกรลาค สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยโรงเรียนบ้านน้ำเรืองเปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2481 สภาพที่ตั้งเดิมตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน มีพื้นที่ 3 ไร่ 1 งาน 50 ตารางวา ต่อมาได้ทำการแลกเปลี่ยนที่ดินกับนายยง ทองเชื้อ และย้ายโรงเรียนมาตั้งในพื้นที่ดินใหม่ ในปี พ.ศ. 2523 ห่างจากที่ตั้งเดิมมาทางทิศใต้ 2 กิโลเมตร ปัจจุบันมี พื้นที่ 15 ไร่ 18 ตารางวา โดยนายประยุทธ คมอาวุธ ผู้บริหารโรงเรียน ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยนที่ดิน ทำให้โรงเรียนมีพื้นที่ดินมากขึ้นกว่าเดิม ต่อมาวันที่ 30 กันยายน 2555 ผู้บริหารโรงเรียนบ้านน้ำเรือง นายประยุทธ คมอาวุธ เกษียณอายุราชการ ปัจจุบันมีนายพิรุณ กาสาย ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำเรือง

หมู่บ้านน้ำเรือง เป็นชุมชนที่อพยพมาจากจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครปฐม และจังหวัดเพชรบุรี โดยเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินเป็นเวลาหลายสิบปี ประเพณีและวัฒนธรรมจึงไม่เหมือนกับชุมชนในหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลท่าฉนวน อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้ถูกเรียกว่า "ลาวโซ่ง" การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมต่างๆ การดำรงชีวิตประจำวันยังคงผูกพันกับประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อดั้งเดิมอยู่เป็นอันมาก ลักษณะทางสังคมของไทยยังคงรักษาขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และพิธีกรรม ไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในความเป็นปึกแผ่น และการดำรงเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ การแต่งกาย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

เสื้อผ้าสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน กับอีกชนิดหนึ่งคือ สำหรับใส่ในงานประเพณี หรืองานบุญต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงมักนิยมใช้ผ้าฝ้ายทอมือ สำหรับเสื้อผ้าที่ใส่ในพิธีกรรมจะจัด ทำขึ้นเป็นพิเศษ มีสีดำตกแต่งด้วยผ้าไหมชิ้นเล็กๆ ส่วนใหญ่ มีเครื่องประดับเป็นเงิน ผู้หญิงมี

"ผ้าเปียว" คล้องคอ

การใช้ผ้าชิ้นเป็นเอกลักษณ์ของหญิงเผ่าพันธุ์ไทดำ ส่วนใหญ่จะนุ่งผ้าที่ทอกันขึ้นมาใช้เองตั้งแต่อดีตถึงยุคปัจจุบัน ชาวลาวโชนังก็เช่นกัน ทุกครัวเรือนผู้หญิงจะเป็นผู้ทอผ้าขึ้นมาใช้เอง เป็นผ้าฝ้ายทอมือ ประกอบไปด้วยเชิงบนชิ้นเป็น "หัวชิ้น" "ตัวชิ้น" เชิงล่างซึ่งเป็น "ตีนชิ้น" ย้อมคราม จนเป็นสีครามเข้มเกือบดำ นำมาทอสลับลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของลาวโชนัง ผู้หญิงในชีวิตประจำวันจะนุ่งชิ้น "ลายแดงโม" หรือ "ลายชะโด" ส่วนเด็กๆ เครื่องแต่งกายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ ของตนเองคือ การใส่เสื้อแขนยาวคอตั้ง กระดุมตุ้มเงิน ออกเสื้อด้านซ้ายปักดอกที่เป็นเอกลักษณ์แห่งชาติพันธุ์

ศูนย์ไทดำบ้านน้ำเรือ่ง ได้ส่งเสริมให้เด็กนักเรียน โรงเรียนบ้านน้ำเรือ่ง มีชุดแต่งกายไทดำ

ทุกคน และแต่งชุดไทดำ ในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ โดยท่านผู้ใหญ่จำรอง ทองเชื้อ ประธานศูนย์เครือข่ายศูนย์ไทดำ ได้ เสียสละเวลา ตัดเสื้อไทดำ ให้กับนักเรียนทุกคน รวมทั้งได้ตัดเสื้อให้กับ บุคลากร ในหน่วยงาน ที่สนใจ และร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม การแต่งกาย ชุดพื้นบ้าน ไทดำ ปัจจุบัน มีหน่วยงานให้ความสนใจ ร่วมอนุรักษ์ การแต่งกายชุดไทดำ ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉนวน คณะครูโรงเรียนบ้านน้ำเรือ่ง

ภาษาที่ใช้พูดส่วนใหญ่จะใช้ภาษาลาว หรือเรียกว่า "ภาษาลาวโชนัง" สำหรับอาชีพเดิมส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเลี้ยงสุกรเพศเมีย เพื่อนำลูกสุกรไปขายตามหมู่บ้านอื่น หรือตำบลใกล้เคียงและต่างจังหวัด เป็นอาชีพหลัก ต่อมาอาชีพนี้ได้เป็นที่นิยมของหมู่บ้านอื่น ๆ ใกล้เคียง ทำให้มีรายได้ไม่ต่ำกว่าที่ควร ชาวบ้านจึงได้เปลี่ยนอาชีพทำอาชีพอื่น เช่น ทำนา รับจ้างทั่วไป ก่อสร้าง ตัดเย็บเสื้อผ้า และทำปลาร้า ภายใน หมู่บ้าน จะมีโรงงานทำปลาร้าเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนขนาดเล็ก จำนวน 7 แห่งด้วยกัน และได้ยึดอาชีพทำปลาร้านี้เป็นอาชีพหลักอาชีพหนึ่ง เนื่องจากทำรายได้ดี โดยจะส่งปลาร้าที่ผลิตแล้วนี้ไปขายตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือและภาคอีสาน การดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้านนี้เป็นไปอย่างเรียบง่ายและชาวบ้านส่วนใหญ่จะใช้ปลาร้าเป็นส่วนผสมในการประกอบอาหารสำหรับรับประทานในแต่ละมื้อเป็นประจำทุกวัน

ปัจจุบันอาชีพของชุมชนในหมู่บ้านน้ำเรือ่งได้หันมาปรับพื้นที่ เป็นพื้นที่ทำนา แต่จะทำนาได้หลังเวลาน้ำลดแล้ว ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าการทำนาปัง เพราะว่าในฤดูฝนจะมีน้ำหลากท่วมพื้นที่นาเกือบทั้งหมด ในช่วงเวลาน้ำท่วม ราษฎรบางครอบครัวต้องอพยพไปทำงานต่างจังหวัด เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

ศูนย์ศึกษาไทดำบ้านน้ำเรือ่ง

การแต่งกายแบบไทดำ

บรรยากาศงานสืบสานประเพณีไทดำ ณ ลานศูนย์ไทดำบ้านน้ำร้อน

